

Кафедра соціальної роботи та мовної підготовки

Схвалено:

На засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

Завідувач кафедри Лариса ОЛЕКСІЄНКО

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи психологічного консультування та корекції»**

Спеціальності: 231 Соціальна робота

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Соціальна робота»

Спеціалізація: _____

Кременчук, 2024

Розробники силабусу навчальної дисципліни:

Палаженко Людмила Віталіївна – викладач кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Викладач:

Палаженко Людмила Віталіївна – викладач кафедри соціальної роботи та мовної підготовки

Силабус розглянуто на засіданні кафедри соціальної роботи та мовної підготовки
Протокол № 10 від 23 червня 2024 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Основи психологічного консультування та корекції
Шифр та назва спеціальності	231 Соціальна робота
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредиту / 90 год Лекції: 22 Семінарські заняття: 20 Самостійна робота студентів: 48
Терміни вивчення дисципліни	6 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Палаженко Людмила Віталіївна	
Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	викладач кафедри соціальної роботи та мовної підготовки
Контактна інформація викладача:	
E-mail	palajenko@ki-maup.com.ua
Контактний тел.:	+380978654176

Ключові слова: психологічне консультування, клієнт, корекція, методи та технології психологічного консультування та корекції.

Мета курсу: ознайомити з технологією психологічного консультування, розкрити основи психокорекційної роботи; сприяти оволодінню системою знань про методи психологічного консультування та психокорекції.

Предмет курсу: предмет, простір та час консультування, теоретичні засади психологічного консультування та психокорекції.

Програмні компетентності:

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК-13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного)

СК-4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей

СК-15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад

СК-20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах

СК-22. Здатність застосовувати технології соціальної реабілітації для актуалізації процесів соціальної реадaptaції

Результати навчання:

ПРН-10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН-11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН-17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН-25. Створювати сприятливі умови для психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадaptaції клієнтів, у тому числі учасників антитерористичної операції, операції об'єднаних сил та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони.

2. Зміст курсу:**Модуль 1 Теоретичні основи психологічного консультування****Тема 1. Сутність психологічного консультування**

Визначення психологічного консультування. Принципи консультування. Вимоги до консультанта. Задачі та цілі консультування. Роль відповідальності клієнта у консультуванні. Позиції консультанта. Засоби впливу консультанта у процесі консультування. Типи клієнтів. Організація консультативної бесіди: простір та час. Сфери застосування психологічного консультування.

Тема 2. Процес організації бесіди

Підготовка до консультування. Сутність методу бесіди. Загальна характеристика етапів бесіди. Знайомство як початок бесіди. Мета та завдання бесіди. Роль консультанта в бесіді. Формування запиту. Розпитування клієнта та його фази. Гіпотези консультанта. Психокорекційний вплив. Завершення бесіди (підсумки, перспективи подальшої взаємодії консультанта та клієнта, прощання з клієнтом).

Тема 3. Технологія психологічного консультування

Загальна характеристика технології психологічного консультування. Контакт з клієнтом. Вербальна комунікація. Організація мовлення в діалозі. Наближення мовлення консультанта до мовлення клієнта. Характеристики висловлювань консультанта.

Невербальна комунікація у ході консультування. Підлаштовування поз, дихання, тону та гучності голосу. Контакт очей, вираз обличчя. Аналіз емоційних переживань та їх акцентування. Використання пауз.

Модуль 2. Практика психологічного консультування**Тема 4. Психологічне консультування з особистісних проблем**

Основні психологічні підходи до подолання особистісного неблагополуччя. Психофізіологічний підхід: профілактика стресових розладів. Особистісно-орієнтований підхід: розв'язання внутрішніх конфліктів особистості. Специфіка психологічного консультування жертв насильства, схильних до суїцидної поведінки, осіб, які втратили близьких, невиліковно хворих, тощо.

Тема 5. Психологічне консультування в сфері освіти

Основні запити в сфері психолого-педагогічного консультування. Консультування батьків та педагогів щодо взаємодії з дітьми різного віку. Консультування з проблем профілактики дитячої злочинності.

Тема 6. Специфіка консультування в соціальній сфері

Специфіка консультування у соціальній роботі. Консультативний процес і консультативна взаємодія. Соціально-психологічне консультування у соціальній роботі. Основні прийоми активного слухання. Організація консультативної телефонної допомоги. Методологічні основи консультування по телефону. Специфічне та загальне стандартного та телефонного консультування. Стадії телефонного консультування та їх характеристика.

Модуль 3. Загальні основи психокорекції**Тема 7. Сутність психокорекції**

Сутність поняття психологічна корекція. Види психологічної корекції. Основні принципи, цілі, задачі психокорекційної роботи. Вимоги, що ставляться до фахівця, який здійснює психокорекційну роботу. Основні компоненти професійної готовності до корекційного впливу.

Тема 8. Основні напрямки психокорекції

Корекційний вплив в класичному психоаналізі З.Фрейда. Аналітична індивідуальна психокорекція А.Адлера. Клієт-центрований підхід К.Роджерса. Логотерапія. Екзистенціальний напрям. Поведінковий напрям психокорекції та його техніки. Загальна характеристика підходів когнітивної психокорекції. Трансактний аналіз Е.Берна. Гештальттерапія Ф.Перлза.

Тема 9. Методи практичної психокорекції

Загальна характеристика методу ігротерапія. Вимоги до умов проведення ігротерапії. Вимоги до особистості та професійної підготовки ігротерапевта. Сутність та цілі арттерапії.

Огляд напрямів арттерапії (музикотерапія, бібліотерапія, танцювальна терапія, проєктивний малюнок, складання історій, сказкотерапія, лялькотерапія). Психогімнастика та її структура. Методи поведінкової корекції. Психодрама: зміст та методики.

Тема 10. Групова та індивідуальна психокорекційна робота

Сутність індивідуальної психокорекції. Рекомендації до застосування індивідуальної психокорекції. Основні методи та стадії індивідуальної психокорекції.

Групова психокорекція та її специфіка. Особливості комплектування групи. Групова динаміка. Основні задачі керівника психокорекційної групи. Типові помилки керівника групи. Етичні вимоги до керівника групи.

Загальна характеристика видів корекційних груп. Тренінгові групи і соціально-психологічний тренінг. Групова дискусія як метод групової роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: мультимедійне обладнання, комп'ютери, системи он-лайн тестування, платформа дистанційного навчання.

3. Політика курсу:

Лекційні та практичні заняття проводяться у аудиторіях Інституту та/або з використання технологій дистанційного навчання на платформі Zoom.

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Тестування проводиться з використанням автоматизованих систем онлайн-тестування в синхронному або асинхронному режимах. Кількість балів за тест визначається відповідною системою в залежності від критеріїв (складності питання, наявності декількох правильних відповідей на питання тощо)

Робота на практичних заняттях передбачає опрацювання лекційного матеріалу та з поєднанням таких форм і методів навчання, як дискусія, публічний виступ, тестування тощо.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у студентів перші навички самостійного дослідження з питань з питань психологічного консультування та корекції, оформлення та представлення результатів дослідження.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається в індивідуальному порядку під час консультацій (в очному режимі або в режимі on-line на платформі Zoom).

Система оцінювання та розподіл бюджету часу:

Поточний контроль

Тема / завдання	Форма контролю (звітності)/ макс. Кількість балів	Бюджет навчального часу			Примітки
		Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента	
Тема 1.	ПР-5	2	2	4	

Тема 2.	ПР-5	2	2	4	
Тема 3.	ПР-5	2	2	4	
Тема 4.	ПР-5	2	2	4	
Тема 5.	ПР-5	2	2	4	
Тема 6.	ПР-5	2	2	4	
Тема 7.	ПР-10	2	2	4	
Тема 8.	ПР-10	4	2	6	
Тема 9.	ПР-10	2	2	4	
Тема 10.	ПР-10	2	2	6	
ІНДЗ	ІНДЗ 30			4	
Всього:	100	22	20	48	

Умовні позначення: ПР – робота на практичних заняттях, ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Підсумковий контроль:

Формою підсумкового контролю дисципліни є диференційований залік, який проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни в усній формі з урахуванням балів накопичених студентом під час вивчення дисципліни.

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи:

Індивідуальні завдання

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у студентів перші навички самостійного дослідження з питань психологічного консультування та корекцій, оформлення та представлення результатів такого дослідження.

Тему ІНДЗ студенти обирають довільно на початку вивчення дисципліни, виконують її у позааудиторний час, а презентують результати – на практичному занятті під час вивчення відповідної теми курсу у формі короткої доповіді.

ІНДЗ 1. Теми доповідей на практичні заняття.

1. Сфери застосування психологічного консультування та корекції.
2. Принципи психологічного консультування.
3. Професійний етикет.
4. Вербальна й невербальна поведінка консультанта.
5. Психологічний клімат, його фізичні та емоційні компоненти.
6. Модель ефективного консультанта.
7. Причини виникнення психоемоційних переживань, які пов'язані з професійною діяльністю консультанта.
8. Методики оптимізації психічного стану соціального працівника. Супервізія як засіб профілактики емоційного вигорання.
9. Тестування в практиці психологічного консультування.
10. Алгоритм проведення першої консультації.
11. Інтерв'ю як метод психологічного консультування.
12. Історичний аспект арт-терапії.
13. Сутність поняття “арт-терапія”.
14. Лялькотерапія
15. Казкотерапія.
16. Пісочна терапія.
17. Кольоротерапія
18. Сміхотерапія.
19. Кінезотерапія
20. Терапія мистецтвом.

21. Використання музики в лікувальних цілях.
22. Танцювальна терапія.
23. Психогімнастика.
24. Основні напрями ігрової терапії.
25. Функції ігрової терапії та ігротерапевта.

ІНДЗ 1 оцінюється у 30 балів за наступними критеріями:

30 балів – студентом дана правильна і вичерпна відповідь на обрану тему індивідуального навчально-дослідного завдання; виявляє високий рівень володіння понятійним апаратом; набуті знання, вміння та навички використовує при рішенні нестандартних задач; легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання.

20 балів – студентом дана правильна і достатня відповідь на обрану тему індивідуального навчально-дослідного завдання; виявляє достатній рівень володіння понятійним апаратом; набуті знання, вміння та навички використовує при обговоренні, спираючись на незначну допомогу викладача.

15 балів – студентом дана часткова відповідь на обрану тему індивідуального навчально-дослідного завдання; проте він не зміг переконливо аргументувати її, помилився у використанні понятійного апарату, виявив низький рівень знання відповідних літературних першоджерел; часто допускає типові помилки які при допомозі здатен виправити.

5 бали – студент володіє матеріалом індивідуального навчально-дослідного завдання на фрагментарному рівні; доповідь носить не систематизований, фрагментарний характер; не вміє скласти алгоритм відповіді; не може відповісти на питання без грубих помилок на які не звертає уваги.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика академічної доброчесності:

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

4. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Лозинська Н., Пішко І., Олійник В. Практикум з індивідуального психологічного консультування військовослужбовців, ветеранів та членів їхніх сімей. – К. : ЦУЛ, 2023. 90 с.
2. Бредли Т. Ерфорд 45 основних технік психологічного консультування. – К.: Науковий світ, 2024.
3. Черезова І. О. Самостійна робота з психології : методичні рекомендації для здобувачів першого рівня вищої освіти / І. О. Черезова. – Бердянськ : БДПУ, 2021.– 57 с.
<https://dspace.bdpiu.org.ua/handle/123456789/1978>
4. Поліщук В. М. Віковий кризовий розвиток людини : від народження до дорослості : навч. посіб. Суми : ПФ «Університетська книга», 2020. 459 с.
https://www.researchgate.net/profile/Valeriy-Polishchuk/publication/356641526_Vikovij_krizovij_rozvitok_ludini_vid_narodzenna_do_doroslosti/links/61a6378385c5ea51abbe2cf0/Vikovij-krizovij-rozvitok-ludini-vid-narodzenna-do-doroslosti.pdf
5. Бугерко, Я. Майбутнє психології: від природничої науки до сфери мислєдїяльностї [Текст] / Ярослава Бугерко, Галина Гїрняк // Психологія і суспїльство. – 2021. – № 2. – С. 192-203.
<http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/45916>
6. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Цїлісний підхід у психології та соціальній роботі: теорія та практика» (24 лютого 2023 року):Збірник тез / За заг.ред. докт. психол. наук, проф. Клочек Л.В., докт.психол. наук, проф. Гейко Є.В. Кропивницький: ЦДУ, 2023. 210 с.
https://cusu.edu.ua/images/stories/news_2023/pedfak/02/27-02-18-16/Tezi_24.02.23_psihology.pdf

Додаткові:

1. Чемерис І. Особливості прояву механізмів психологічного захисту в старшому юнацькому віці в умовах воєнного часу : кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікаційного ступеня бакалавра : 053 Психологія / наук. кер. Ірина Черезова. – БДПУ, 2024. – 103 с.
<https://dspace.bdpiu.org.ua/handle/123456789/4588>
2. Мельничук О. Основи психоконсультування та психокорекції: підручник. - К. : Каравелов, 2019. 390 с.
3. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги консультування. Наказ міністерства соціальної політики України від 49 02.07.2015 р. № 678. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0866-15#Text> (дата звернення : 11.02.2025 р.).
4. Шмига Б., Гошовська Д. Якість життя та проблема психологічних розладів у похилому віці. Соціальна адаптація особистості в сучасному суспільстві, ортобіоз та паліативна допомога із циклу: Психологічні складові сталого розвитку суспільства: пошук психологічного обґрунтування на виклики сучасності: матеріали ІХ Наук.-практ. інтернет-конф. (з міжнар.участ.) (28 листопада-02 грудня 2022 р.). Materials of IX-th Scientific and Practical Internet Conference (with international participation) (Nov 28 – Dec 02, 2022). Луцьк : ПП Іванюк В. П, 2022. С. 104-106
5. Поліщук В., Олексюк Н., Лещук Г. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з людьми літнього віку. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. «Педагогіка. Соціальна робота». Ужгород : Ужгородський національний університет, 2022. Вип. 1 (50). С.227–231. DOI : 10.24144/2524-0609.2022.50.227-231
6. Фурман А.В. Теоретична модель емпатійної взаємодії психолога з клієнтом: циклічно-вчинковий підхід. Психологія і особистість. 2022. № 2 (22). С. 56-77.
7. Соціологія соціальної роботи. Навч. посібник. Реком. МОН України. НОВИНКА! Лукашевич М.П. та ін. 210 с. т. 2024 р.

Інформаційні ресурси:

1. <https://pidruchniki.com/1584072037180/psihologiya/psihologiya>

2. <https://subject.com.ua/pdf/25.html>
3. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
4. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
5. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
7. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Верховної ради України URL: www.rada.gov.ua
9. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>